

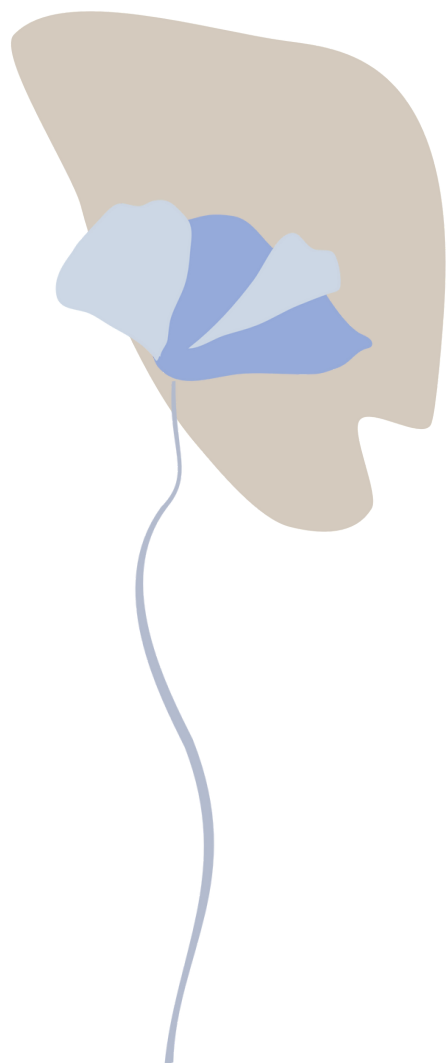
Aktivitetsoversigt

- for medlemsåret
juli 2020 – juni 2021

L A N D S F O R E N I N G E N

LIV & DØD

- 3 - Et år i coronaens tegn
- 4 - Liv&Død Prisen 2020
- 5 - Jeg plejede at tro på for evigt
- 6 - Funebariet: Aktiviteter i årets løb
- 7 - Udstilling om sorg - af Ina Lüders
- 8 - Ramt: Udstilling om selvmord
- 10 - Covid-19 og besøg i Funebariet
- 11 - Events internt og eksternt
- 13 - Kampagnefilm om digital arv
- 14 - Hæfter til alvorligt syge børn/unge
og deres forældre
- 15 - Med i samarbejde omkring
dokumentarfilmen 'Bag skyerne'
- 16 - Nyt indhold på hjemmesiden
- 17 - Medieomtale og sociale medier
- 18 - Virtuelt repræsentantskabsmøde
den 15. april – og et udskudt
årsmøde

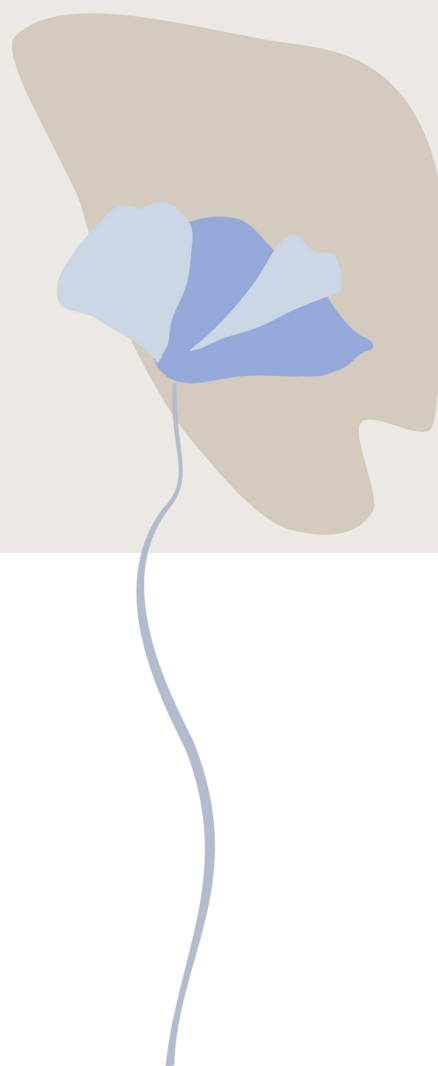

Et år i coronaens tegn

Det seneste år har været en spændende, men også en svær tid i Landsforeningen Liv&Død, hvor covid-19 ligesom i resten af samfundet har sat sit negative præg på året, der er gået.

Som alle andre har vi været udfordret af covid-19 og de sundhedsfaglige retningslinjer, som har påvirket vores aktiviteter generelt og blandt andet medført, at vi desværre måtte lukke Funebariet - vores udstillingssted om død og begravelse - i længere perioder.

Samlet set kan vi dog nok en gang glæde os over de mange aktiviteter, der på trods af covid-19 blev gennemført, den store synlighed, vi har opnået, og nye samarbejder i årets løb.

Liv&Død Prisen

Kender du en person eller en organisation som har været med til at nedbryde tabuet om døden?

Liv&Død prisen kan tildeles personer og organisationer som har markeret sig i offentligheden på den ene eller anden måde.

Liv&Død Pris modtager 2020 Thomas Gørlén

Liv&Død Prisen 2020

I september 2020 blev årets Liv&Død Pris overrakt til praktiserende læge Thomas Gørlén.

Med prisen fulgte 10.000 kr.

Thomas Gørlén er til daglig praktiserende læge og derudover underviser på Københavns Universitet, hvor han videreformidler viden om palliation til sundhedsprofessionelle. I over 20 år har han arbejdet for at hjælpe uhelbredeligt syge mennesker og deres familier.

Det er for denne mangeårige og dedikerede indsats for uhelbredeligt syge mennesker og deres familier, at han modtog Liv&Død Prisen 2020.

På trods af restriktionerne omkring covid-19, der betød, at der kun kunne være et begrænset antal gæster med til Liv&Død Pris overrækkelsen, blev det alligevel til en festlig reception med taler og musik.

Michael Hviid Jacobsen, formand for Landsforeningen Liv&Død, bød gæsterne velkommen og sagde i talen om dette års prismodtager blandt andet:

"I år går Liv&Død Prisen til en person, der om nogen har gjort en kæmpe forskel for de mennesker, der har krydset hans vej – nærmere bestemt hans lægepraksis. En person der uden tvivl kan betegnes som en af hverdagens helte, som har ydet en uvurderlig hjælp til nogle af de mest sårbare i vores samfund: De døende patienter og deres pårørende.

"I år går Liv&Død Prisen til en person, der om nogen har gjort en kæmpe forskel for de mennesker, der har krydset hans vej."

Liv&Død Prisen 2020 går derfor til dig, Thomas Gørlén, for din mangeårige og dedikerede indsats for uhelbredeligt syge mennesker og deres familier.

Den praktiserende læge er vores hyppigste kontakt og primære indgang til sundhedsvæsenet. Det er den praktiserende læge, som vi møder i vores hverdag, som vi kontakter omkring stort og småt, hvad angår vores helbred – og som kender til vores eventuelle sygdomme. Den praktiserende læge spiller en hovedrolle i forhold til at sikre os både tryghed og kvalitet i mødet med sundhedsvæsenet.

Når vi rammes af uhelbredelig sygdom, bliver den praktiserende læges centrale rolle kun skærpet – og den omsorg, de yder, og den behandling, de giver, endnu mere vigtig. Thomas, du er netop et forbillede i det arbejde, den praktiserende læge skal udføre i mødet med de døende patienter og deres pårørende."

Til receptionen spillede og sang Dawn og Adam fra bandet Fastpoholmen, og der var kaffe og kage til gæsterne.

Om Liv&Død Prisen

Vi uddeler hvert år Liv&Død Prisen til en person eller organisation, der har sat fokus på emnet døden med henblik på debat og eftertanke. I 2020 skete det for 10. gang.

Jeg plejede at tro på for evigt: Nye sæsoner og samarbejder

Vores podcast 'Jeg plejede at tro på for evigt' om at miste udkom i perioden med nye sæsoner og blev også tilgængelig på LOUD og Talk Towns platforme. Den vigtige samtale om sorg og død kan dermed nå ud til endnu flere.

2020 bød på en fortsættelse af vores populære podcast 'Jeg plejede at tro på for evigt', der fra første færd har haft en stor lytterskare. På baggrund af podcastens succes valgte vi at lancere en sæson 3 og 4. I 2021 udkom sæson 5, denne gang i et nyt samarbejde med public service-kanalen LOUD, som nu har podcasten på deres platform. Podcasten kan derudover også findes i Egmonts podcastunivers Talk Town.

Om de nye samarbejder siger Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard:

"For mange mennesker er død og sorg tabubelagte og ubehagelige emner. Interessen for podcasten fra større medier som LOUD og Talk Town fortæller os, at der er et bredt ønske om at blive bedre til at tale om det at miste. Det mener vi er en positiv udvikling, fordi dem, som har mistet, dermed ikke står alene med deres sorg.

En persons død mindsker ikke betydningen af det forhold, vi har til dem. Gennem fortællingen er den døde fortsat en del af de levendes liv. Det gør også en stor forskel, at dem, der har mistet, hører fra andre, at man kan lære at leve med sorgen."

Også hos LOUD er der begejstring omkring det nye samarbejde. Om hvorfor LOUD gerne vil have podcasten siger programdirektør Ann Lykke Davidsen:

"Jeg plejede at tro på for evigt' er en god og vigtig podcast. Det er en podcast, der viser sårbarheden, og så er det nært. LOUDs indhold skal være relevant og nysgerrigt på livet på godt og ondt, og med denne podcast bliver det i den grad understreget og passer derfor til LOUD, hvor vores lyttere er unge voksne. Samtidig ser vi det som en naturlig opgave for os som public service-kanal at skabe en ramme for samtalen om sorg."

Om interessen for podcasten siger podcastredaktør hos Talk Town, Mette Hovmand-Stilling:

"Emnet er både vanvittigt vigtigt og godt formidlet. Jeg er overbevist om, at podcasten hjælper mange, og i øvrigt minder alle os andre om livets skrøbelighed. Vi er meget glade for at kunne tilbyde 'Jeg plejede at tro på for evigt' til vores brugere."

Om podcasten

'Jeg plejede at tro på for evigt' baserer sig på fortællinger om det at miste og savne, om sorg og minderitualer. I hvert afsnit taler podcastværterne med et menneske, som har mistet en af sine nærmeste.

Værterne er Pernille Strøm Øster og Jeppe Vester. Jeppe Vester begyndte som vært i sæson 4, hvor han afløste vært Julie Schelhart.

Podcasten kan udover på vores hjemmeside, hos LOUD og Talk Town findes på alle relevante platforme for podcasts.

Grafikken på billedet er fra podcasten.

FUNEBARIET

– vores udstillingssted om død og
begravelse: Aktiviteter i årets løb

Udstilling om sorg – af Ina Lüders

Funebaret viste i september og oktober 2020 en udstilling om sorg af Ina Lüders – skabt på baggrund af Inas sorg over tabet af sin mand Lasse.

Udstillingen bestod af illustrationer, malerier og digte af Ina Lüders.

I 2014 fik Ina Lüders' mand Lasse ALS. Han døde i 2018, 38 år gammel. På det tidspunkt var Ina selv 40 år gammel og stod nu alene med fire børn.

Sorgen over at have mistet Lasse dannede baggrund for den udstilling, man kunne opleve i Funebariet, som Ina stod bag, og som netop havde sorgen som grundtone.

Side om side med Inas illustrationer, malerier og digte med sorgens grundtone hang to drømmefangere af keramik lavet af Kristine Marie Stochholm.

De skulle minde om, at drømme er vigtige, også i sorgen.

Billederne er fra udstillingen.

Ramt – en udstilling om de døde, de overlevende og de efterladte til selvmord

I oktober 2020 åbnede vi dørene til vores nye særudstilling 'Ramt' om selvmord i Funebariet. Med udstillingen er det vores håb at rykke ved tabuerne omkring selvmord og derved hjælpe dem, som på den ene eller anden måde er berørt af selvmord.

Udstillingen balancerer mellem personlige fortællinger samt konkret viden og fakta om emnet. Det indholdsmæssige i udstillingen blev skabt i tæt samarbejde med Livslinien, et rådgivningstilbud for selvmordstruede og deres pårørende.

Hver dag begår 1-2 personer i Danmark selvmord, og over 200.000 nulevende danskere har et selvmordsforsøg bag sig. Selvmord og selvmordsforsøg berører i gennemsnit fem mennesker, hvilket betyder, at over én million nulevende danskere har været berørt af en selvmordsproblematik (kilde: Livslinien).

På trods af de markante tal er det fortsat et af de mest tabubelagte områder i vores samfund.

Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard siger om udstillingen:

"De tabuer, der er omkring selvmord, fører til myter og misforståelser om selvmord - og ikke mindst stigmatisering både af dem, der har begået selvmord, dem, der har forsøgt, og dem, der har mistet til selvmord. Det forværrer blot den sårbare situation, som mennesker med selvmord tæt inde på livet befinder sig i, at omverdenen møder dem med berøringsangst, fejlagtige antagelser og tavshed.

Med vores nye udstilling, der har fokus på dem, der rammes af selvmord – fra de døde til de overlevende og efterladte - håber vi at kunne være med til at rykke ved disse tabuer og derved at kunne hjælpe dem, som på den ene eller anden måde er berørt af selvmord."

Grafikken på billedet er fra udstillingsplakaten.

Udstillingen i Funebariet

Ifølge Livslinien kan udstillingen gøre en forskel. Jeppe Kristen Toft, direktør i Livslinien, siger:

"For os skaber udstillingen en unik form for formidling omkring et svært emne og inddrager mange vigtige perspektiver omkring selvmord – både de dødes, de overlevendes og de pårørendes.

Udstillingen kan potentielt være med til at skabe større viden om selvmord og dermed skabe grobund for mere åbenhed, forståelse og viden om, hvor og hvordan man kan hjælpe dem, som har selvmord tæt inde på livet."

Janne har mistet sin mand til selvmord og bidrager til udstillingen – og hun glæder sig over, at der er en udstilling, som omhandler selvmord:

"Det er så vigtigt for mig, at vi får nedbrudt tabuet omkring selvmord, så det er fantastisk at få sat fokus på via denne udstilling. Forhåbentlig kan vi derved være med til at tage bare et lille skridt i den rette retning. Et skridt mod ikke at være så berøringsangste. Så vi tør at tale med hinanden - også om de svære emner, også om døden, også om psykisk sygdom og også om selvmord."

Udstillingen på turne

Vores udstilling har jo desværre også været ramt af restriktioner i forbindelse med covid-19 og har været lukket i en længere periode. Det var meget ærgerligt, men udstillingen får fornyet liv, når den nu vises rundt om i landet på blandt andet biblioteker.

Ramt - udstillingsperioder

- Dokk1 i Aarhus 12/5-1/6
- Odense Hovedbibliotek 3/6-30/6

Udstillingen kan igen ses i Funebariet fra den 5. juli til og med den 17. september.
Følg med på vores hjemmeside for at finde ud af, hvor den også vises.

Udstillingen i Dokk1 i Aarhus

Udstillingen på Odense Hovedbibliotek

Covid-19 og besøg i Funebariet

Vi oplever løbende en stor interesse for at besøge Funebariet og booke rundvisninger – men under covid-19 måtte vi desværre i perioder lukke ned.

Det er især social- og sundhedsfaglige uddannelser samt grupper af konfirmander og skoleklasser, der kommer forbi til rundvisninger i Funebariet. Derudover har vi også besøg fra gaden, hvor folk kommer ind for at se Funebariet på egen hånd.

Dog har det seneste år været et meget udfordrende år for Funebariet på grund af restriktionerne i forbindelse med covid-19, der har betydet, at Funebariet i perioder har været lukket ned.

I forbindelse med, at vi har været nødt til at lukke Funebariet, har vi dog afholdt live-rundvisninger for studerende fra social- og sundhedsfaglige uddannelser for på den måde at kunne tilbyde de studerende de samme informationer, som de normalt får til en rundvisning.

Vi har også arbejdet på vores digitale formidlingstilbud for at sikre så bredt spektrum en formidling som muligt til vores målgrupper.

Vi har i den forbindelse udgivet en side på vores hjemmeside med forskelligt materiale og viden om temaerne død og begravelse, sorg og minder, som kan bruges i forbindelse med undervisningsforløb målrettet sundhedsfaglige uddannelser samt børn og unge fra 3. klasse og opefter.

Nu er Funebariet igen åbent, og vi har allerede afholdt mange rundvisninger, hvilket tyder på et stort behov for at mødes ikke kun digitalt, men også "i den virkelige verden" for at vende disse for mange svære emner sammen.

Billederne er taget i Funebariet.

Events internt og eksternt

I perioden havde vi flere forskellige planer om arrangementer både i Funebariet og eksternt, hvor nogle af arrangementerne blev aflyst eller flyttet på grund af covid-19. Dog kom vi heldigvis også i mål med meget.

SorgBar

Vi havde planlagt tre SorgBar events i samarbejde med EKHO EKHO, et musik-fællesskab på Refshaleøen i København, som skulle finde sted i maj og juni 2020.

Formålet med de tre events var at sætte fokus på samvær, samtale og musik som drivkræfter på vej mod en mere åben sorgkultur.

På grund af covid-19 blev vi dog nødt til at rykke dem alle til efteråret 2020, hvor de heldigvis blev afviklet med stor succes – og blev fulgt op af en såkaldt JuleSorgBar i Funebariet i december, hvor fokus var sorg i juletiden.

'Jeg plejede at tro på for evigt' deltog i Golden Days

I september 2020 gennemførte vi to velbesøgte live-optagelser af vores podcast 'Jeg plejede at tro på for evigt' i Nikolaj Kunsthall i København i forbindelse med festivalen Golden Days. Podcastsværterne Julie Schelhart og Pernille Øster havde henholdsvis forfatter og journalist Amalie Langballe og sorgforsker Mai-Britt Guldin som gæster.

Ina Lüders og Lysrum

I forbindelse med, at vi viste Ina Lüders' værker i Funebariet, afholdt vi i oktober 2020 et velbesøgt foredrag med musik i selskab med Ina Lüders og orkesteret Lysrum.

'Kold før 12' – teater

Ligeledes fik vi i Funebariet afholdt teaterforestillingen 'Kold før 12' om selvmord og sorg i alt tre gange i løbet af november 2020, hvor der var udsolgt til alle forestillinger. I juni i år blev succesen gentaget med to forestillinger i Funebariet.

Fredagscafé og festival

Herudover deltog vi i to eksterne arrangementer med oplæg, som var disse:

Fredagscafé i Bellahøj Kirke i oktober 2020, som vi var blevet inviteret med til, og hvor der var fokus på samtalen omkring død og begravelse. Her holdt Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard et oplæg blandt andet med fokus på formularen 'Min Sidste Vilje' og digital arv.

Festivalen 'Husk Mig! De Dødes Dag Festival 2020' i november, hvor Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard deltog med et oplæg om 'En værdig afsked med livet', inden filmen 'Mit indre hav' blev vist i Cinemateket.

På billedet ses Julie Schelhart og Pernille Øster samt Amalie Langballe til Golden Days i Nikolaj Kunsthall.

Events internt og eksternt

Forestillingen 'LIGHT – BACH DANCES' i Operaen

Det Kongelige Teaters Operaen åbnede i maj i år dørene til forestillingen 'LIGHT – BACH DANCES' – en forestilling med Bachs musik og moderne dans, som gav ordet til mennesker, der ser slutningen på deres liv i øjnene. Og en forestilling som vi har været tilknyttet som samarbejdspartnere i forhold til forestillingens tema død.

Fokus på selvmord i Aarhus

I forbindelse med, at udstillingen 'Ramt' blev vist i Dokk1 i Aarhus, afholdt vi i samarbejde med Livslinien i maj 2021 en temaeftersmiddag om selvmord i Dokk1.

Arrangementet bød på både faglige og personlige oplæg.

Her kunne man høre Livslinien og Landsforeningen for efterladte efter selvmord fortælle om deres arbejde, ligesom der var personlige fortællinger fra efterladte, der havde mistet til selvmord.

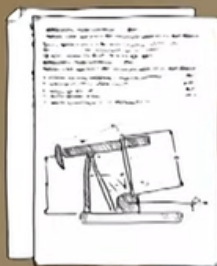
Aflysninger

Vi måtte desværre aflyse de planlagte teaterforestillinger 'Et latterligt menneskes drøm' baseret på en novelle af Fjodor Dostojevskij.

Forestillingerne skulle have fundet sted i begyndelsen af dette år, men er nu blevet rykket til efteråret 2021.

Med andre ord: Meget lykkedes det trods alt at få ført ud i livet på trods af covid-19, hvilket vi glæder os over.

På billedet ses Ellen Bæk fra Landsforeningen for efterladte efter selvmord, som deltog i temaeftersmiddagen om selvmord i Dokk1.

Fra en af kampagnefilmene

Kampagnefilm om digital arv

2020 blev også året, hvor vi satte et fornyet fokus på digital arv. Denne gang med tre kampagnefilm om emnet, som blev lanceret i juni 2020.

Mange mennesker forholder sig IKKE til deres egen og deres pårørendes digitale arv, og det kan få store konsekvenser, når der sker et dødsfald i familien. Vi lancerede derfor tre kampagnefilm for at få flere til at forholde sig til den digitale arv.

Den digitale arv – som kan være alt fra fotos og filer på computeren eller cloud-tjenester, e-mail-konti og sociale profiler på fx Instagram eller Facebook – er oftest beskyttet af personlige koder og kan derfor være svær for de efterladte at få adgang til, når der sker et dødsfald.

Vigtige dokumenter og fotos risikerer at gå tabt, og afdøde dukker måske op på Facebook, selvom familien ikke ønsker det.

Vi vil gerne hjælpe danskerne med bedst muligt at kunne tage stilling til digital arv. De tre kampagnefilm har hvert sit fokus på emnet og skal henholdsvis:

- øge danskernes kendskab til digital arv
- opfordre dem til at forholde sig til deres egen digitale liv og digitale arv
- og give dem information om, hvad de kan gøre som efterladt i forhold til en afdød pårørendes digitale arv.

"Jo før, vi forholder os til den digitale arv, jo bedre. Her håber vi, at de tre kampagnefilm kan gøre en forskel og få flere til at handle."

Om digital arv og filmene siger Kirsten Søndergaard, direktør i Landsforeningen Liv&Død:

"I dag har vi efterhånden alle et digitalt liv – og dermed også en digital arv, som vi efterlader os, den dag vi dør. Men rigtig mange forholder sig ikke til den digitale arv.

Vi ved, at det i forvejen er svært, når man har mistet en pårørende – og for dem, som står tilbage, kan det virke fuldstændig uoverkommeligt også at skulle forholde sig til afdødes digitale arv. Det er vigtigt, at vi alle får øjnene op for, at vi skal tage stilling til, hvad der skal ske med de digitale data, vi har liggende, både for vores egen og for familiens skyld. Jo før, vi forholder os til den digitale arv, jo bedre. Her håber vi, at de tre kampagnefilm kan gøre en forskel og få flere til at handle."

Filmene fik fin medieomtale og kan nu ses på vores hjemmeside under temaet 'Digital arv' og på vores YouTube-kanal.

Udover de tre kampagnefilm har vi på vores hjemmeside også samlet en række råd både til den, der vil tage stilling til sit digitale liv og sin digitale arv – og den som har mistet og vil tage hånd om afdødes digitale arv.

Hæfter til alvorligt syge børn/unge og deres forældre

I december 2020 lancerede vi to nye udgaver af 'Min Sidste Vilje' i form af to hæfter til alvorligt syge børn/unge og deres forældre.

Hæfterne har navnene:

- 'Ønsker for mit barn – hvis mit barn dør af sin sygdom'
- 'Mine ønsker – hvis jeg dør af min sygdom'

I hæfterne kan alvorligt syge børn/unge og deres forældre skrive ned, hvad der skal ske, hvis barnet dør, heriblandt hvordan begravelsen eller bisættelsen skal være, og hvordan man skal mindes.

Formålet med de to hæfter er at give såvel barn som forældre, der befinder sig i en ufattelig svær livssituation, den bedste hjælp og støtte til at kunne få tænkt over, talt om og taget stilling til forhold omkring døden, hvis det værste skulle ske, og barnet dør af sin sygdom.

Selvom det kan være vanskelige emner at tage hul på, kan det for alle parter give ro og afklaring at få skrevet ønskerne ned.

Hæfterne har vi udarbejdet i samarbejde med repræsentanter fra Børne- og Unge Palliativt team, Region Syddanmark, Pædiatrisk Palliativt team-BUPS, Familie-FOKUS og Børne- og Unge Hospice Lukashuset.

På hjemmesiden har hæfterne deres egne sider blandt andet med udtalelser fra forældre, som har taget stilling til deres børns død.

Vi håber, at hæfterne fremadrettet kan hjælpe og støtte mange alvorligt syge børn og deres forældre.

Hæfterne kan downloades gratis på vores hjemmeside, og man kan mod betaling også få tilsendt hæfterne i en trykt udgave.

På billederne ses de to hæfter.

Med i samarbejde omkring dokumentarfilmen 'Bag skyerne' – en film om at miste som barn

I januar 2021 var der premiere på den prisvindende dokumentarfilm 'Bag Skyerne', der giver et vigtigt indblik i børns sorg. I forbindelse med filmen blev der lanceret undervisningsmateriale, som vi var med til at udvikle.

Det er den danske instruktør Katrine Philp, der står bag dokumentarfilmen, der følger en gruppe børn i New Jersey, som alle har mistet en eller begge forældre.

I forbindelse med filmens premiere blev der også lanceret undervisningsmateriale målrettet folkeskolens indskoling og mellemtrin, der skal klæde skolelærerne på til at tale om sorg i landets klasseværelser. Undervisningsmaterialet består blandt andet af en række klip fra dokumentarfilmen.

Vi bidrog i udgivelsen af undervisningsmaterialet både med et økonomisk bidrag og med bidrag til indholdet.

Om filmen siger Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard:

"Det er vigtigt, at børn i sorg bliver anerkendt og taget alvorligt. Dokumentarfilmen giver et indblik i, hvordan man sagtens kan tale med børn om død og sorg, og hvordan man kan hjælpe børn, der mister.

"Det er vigtigt, at børn i sorg bliver anerkendt og taget alvorligt. Dokumentarfilmen giver et indblik i, hvordan man sagtens kan tale med børn om død og sorg, og hvordan man kan hjælpe børn, der mister."

Dokumentaren kan på den måde være med til at skabe øget oplysning omkring børns sorg, så voksne kan blive bedre klædt på til at håndtere og forstå det enkelte barn."

Ud over os bidrog Røde Kors, Det Nationale Sorgcenter – Børn, Unge & Sorg og Good Company Pictures.

Det er håbet, at både film og undervisningsmateriale kan være med til at skabe større fokus på børns sorg.

Undervisningsmaterialet ligger tilgængeligt på vores hjemmeside.

Billederne er fra filmen.

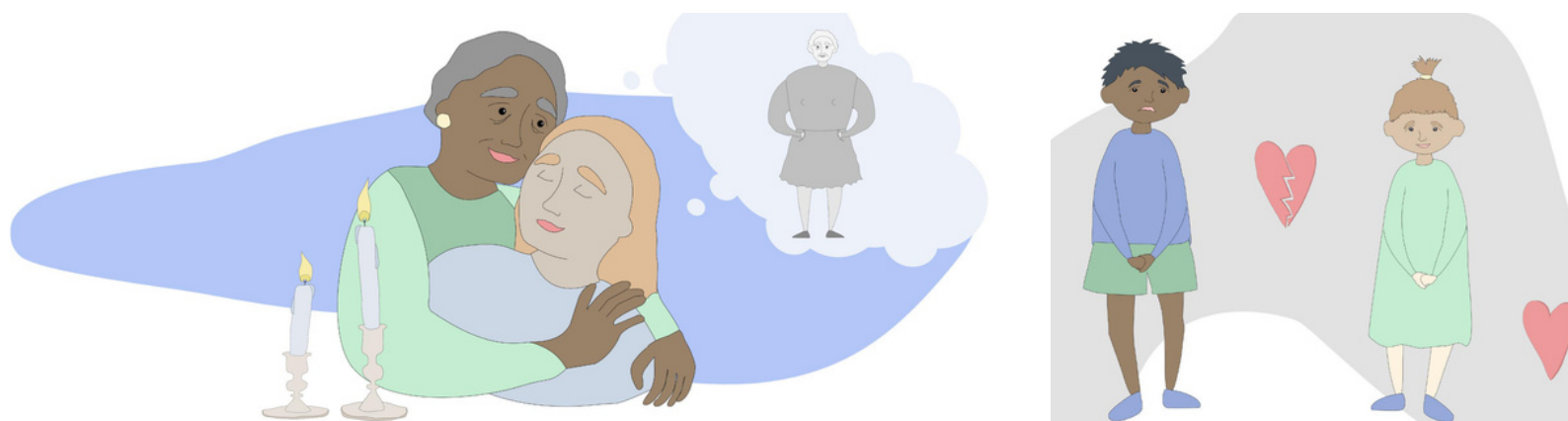

Nyt indhold på hjemmesiden

I det forgangne år har vi løbende udviklet vores hjemmeside og tilført nyt, relevant indhold om emnerne død og begravelse, tab og sorg, så dem, der besøger hjemmesiden, har de bedste muligheder for at finde det, de søger.

- Vi har blandt andet udgivet flere personlige fortællinger om at miste. Det har både været fortællinger om at miste og forholde sig til digital arv, om at miste som barn samt om at miste til sygdom.
- På hjemmesiden kan man også læse et interview med ægteparret Esther og Jørgen, som fortæller om, hvorfor de har udfyldt 'Min Sidste Vilje' og tabuet omkring døden.
- På vores side om børn, død og sorg har vi opdateret med ny information.
- Ligesom vi på hjemmesiden har udgivet endnu en fagartikel om død og sorg af præst Laila Bomose - og udarbejdet en ny side om begravelsen set i et historisk perspektiv.
- I år lancerede vi et nyt visuelt udtryk på vores hjemmeside skabt i samarbejde med den dygtige grafiske designer Pernille Strøm Øster, som har leveret de mange nye illustrationer.
- **Du finder det alt sammen under 'Viden & Råd' på hjemmesiden.**

Billederne viser de nye illustrationer brugt på hjemmesiden.

der skal stå, når jeg dør.
Winnies indlæser dok-
umentet med ordene: "Når jeg
ikke er mere, er mit ønske,
at jeg." Og på fortælleren
hans mod at fortælle, at hun
vil berolige, hvor hun vil i
jorden, og hvilke salter og
tinkture hun gerne vil have
fyldt i kirkerummet, når hun
skal begravnes. Blandt andet:
Den yndigste rose, så jeg aldrig
og solen er så rød som - hvis
man nok kan præsentere.
Hun vil også gerne have
høst og passage op fra Høsten
er min bedste, vil at nævne
den oprindelige version
fra det gamle testamente.
På gravstenen, der allerede
bærer hendes sidste mands
navn, skal hendes navn også
stå. Og så skal der indgraves
være en lille fugl, hvis navn
føddi det er vigtigt for hende.
Winnies søn brød sig ikke
om at skulle læse dokumentet,
men det var vigtigt for
hende, at hun gjorde det, så
de kunne tale sammen om
det.
- Så en dag hun var forbi
søster, stak jeg hende det i hå-
nden, siger Winnie.
- Hun blev rørt, men også
glad for at se det. Og så sagde
hun det med dødsannoncen.
Hun ville gerne have lov til
at skrive nogle ord om mig. Det
ville jo, at det er godt at tale
om de ting og godt at få dem
skrevet ned.
Den sidste linje
Det var ikke svært for Win-
nie at ændre i ordlyden.
For selv om det er hendes
dokument og hendes ønsker,
så skal den, hun elsker, også
have en plads i det.
- Når man skriver sine
sidste ønsker, handler det
jo næsten ikke kun om at
tilføje sig selv, men om
at få vigtige ting på plads
med dem, man elsker. Det er
de efterladte, der skal leve
videre, så de skal også kunne
sige, hvad det er vigtigt for
dem, når de skal tage afstand
mod mig.
Derfor kan det også
sagres være, at dokumentet
bliver skrevet om, efterlade-
den som tiden går. Måske vil
Winnies berøbere også ge-
ne have noget at skulle have
sagt, når de på et tidspunkt
får mod på at læse med. Og
det er helt fint for Winnie.
Kan en ordlyd komme ikke
til at ændre sig. Det er skik-
nemtest sidste ord. For hun
har, som hun selv siger, gjort
det vigtigste til sidste.
Få alle jer, som jeg elsker at
høre, skal i røde, så jeg aldrig
er et godt og langt og lyk-
keligt liv. *

Købt Kirsten Søndergaard:
"Det handler i sidste
ende om at få sagt
det vigtigste, for det
er for sent"

Derfor er det vigtigt at
forholde sig til sin død og
møden, man skal berøre på?
- Vi var desværre til et famil-
lie møde i et kirkerum, hvor
der ikke findes et testamente,
som tydeligt fortæller søster.
Eller at der opstår stor og
trivsel, når den sidste ikke
har talt med de nærmeste
om, hvad der skal stå. Det er
spørgsmål, som måske ikke
har været så vigtige, men
pludselig får stor betydning.
Begravelsesordene, salter,
blomster og kirkegæd bliver
pludselig meget betydnings-
fuldt, og det føles væsentligt
at tage de valg, den sidste
ville have ønsket. At meddele
være sine ønsker er derfor ofte
nøget, vi gør at henryk til de
efterladte. Men det viser sig
også ofte at være menings-
fuldt for os selv, fordi det
giver anledning til at reflek-
tere over vores værdier, liv og
forhold til dem, vi elsker.
Er der ting, man skal sørge
for i dag, som man
ikke skulle i sidste?
- Vi er blevet individualiseret,
og det betyder også noget for
den måde, vi gerne vil berøre
på. Vi vil gerne møde os
selv, men også dem, vi tager
afstand mod, på en særlig
måde. Vi vil ikke have være
endnu en sten på kirkegår-
den. Derfor tager vi os tid

tættes som for eller omfan-
nes til mindelighed. Endelig
lever stadig flere i sammens-
bægt familie, hvilket gør
det endnu mere afgørende at
få skrevet et testamente, der
tilgodeser dem, man ønsker
skal arve.
Hvad er typisk det vigtigste,
når man forholder sig til,
hvad der skal stå efter ens
død?
- Det er selvfølgelig vigtigt
for os, at vores død ikke
bliver en belastning for vores
efterladte. Det ligger stort set
alle på sinde, når de vælger
at få styr på de her ting i god
tid. Men det, vi tit finder ud
af undervejs i processen, er,
at det også er en måde at sikre
sig på, at vi får sagt det, der
er vigtigt, før det er for sent.
Det er ofte så simpelt som at
udtrykke en tak til dem, vi
lader tilbage, og at få fortalt,
at vi elsker dem.
DOWNLOAD DEN
SIDSTE VILJE
Kirsten Søndergaard er
direktør for Landsforeningen
Liv&Døds, der arbejder for at
nærliggende tilhøre om døden og
alt om værdi af et godt liv.
Livet. Foreningen blev stiftet
i 1981, hvor den arbejdede
for at gøre begravning betydnings-

Medieomtale og sociale medier

Medieomtale

I løbet af 2020 og 2021 er vi blevet omtalt i flere forskellige medier - og her er udvalgt nogle eksempler.

Fokus på digital arv

I forbindelse med lanceringen af vores kampagnefilm om digital arv blev Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard inviteret ind i Go Aften Danmark på TV2 for at fortælle om emnet. Kirsten Søndergaard blev blandt andet også interviewet til programmet Kulturen på DR P1 samt programmet Trekanten på DR P4.

Omtale af 'Ramt'

I forbindelse med, at vores udstilling 'Ramt' om selvmord åbnede, blev Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard inviteret ind i Go' Morgen Danmark på TV2 for at fortælle om udstillingen. Med i studiet var også to af bidragsyderne til udstillingen, Janne og Lawand, der begge har oplevet at miste nogen, der begik selvmord.

Udstillingen blev også omtalt i det lokale medie 'Århus Onsdag'. Ligeledes blev der bragt en artikel om 'Ramt' i Berlingskes tillæg 'Tabu'.

SorgBar i GoMorgenP3

Adam Scavenius, som står bag ideen til SorgBar, der er udviklet i samarbejde med os, blev interviewet om projektet i GoMorgenP3.

Fokus på den sidste vilje i 'Hendes Verden'

Landsforeningen Liv&Døds direktør Kirsten Søndergaard blev interviewet til bladet 'Hendes Verden' om at forholde sig til sin egen død og tage stilling til sin begravelse.

Vores sociale platforme

De sociale medier har som altid været vigtige platforme til at synliggøre vores arbejde og budskaber og nå forskellige målgrupper.

Vi deler løbende opslag om emnerne tab og sorg, død og begravelse på Facebook og Instagram samt Twitter – både om nye initiativer på området, personlige historier, begivenheder og egne tiltag.

Følgerskaren stiger løbende, hvilket viser, at stadigt flere er interesseret i vores arbejde og tiltag.

På billedet øverst til venstre ses Kirsten Søndergaard samt bidragsydere til vores udstilling 'Ramt', Janne og Lawand, i Go Morgen Danmark.

På billedet til højre ses artiklen fra 'Hendes Verden' med et interview med blandt andet Kirsten Søndergaard.

Virtuelt repræsentantskabsmøde den 15. april – og et udskudt årsmøde

Til det virtuelle repræsentantskabsmøde i april 2021 blev formanden og syv repræsentantskabsmedlemmer genvalgt. Herudover blev der valgt to nye repræsentantskabsmedlemmer. Hvad angår årsmødet, finder det på grund af covid-19 først sted til efteråret.

Repræsentantskabsmøde

Repræsentantskabsmødet skal jævnfør vedtægterne afholdes i april, og på grund af covid-19 blev forårets repræsentantskabsmøde afholdt som et virtuelt møde.

Repræsentantskabsmødet blev traditionen tro indledt med formandens beretning og et tilbageblik på året, hvor der havde været enkelte nye initiativer, mens der også var eksisterende tiltag, der blev videreført.

Vi har på lige fod med alle andre været udfordret af covid-19 og de sundhedsfaglige retningslinjer, som blandt andet har medført, at vi desværre har måttet lukke Funebariet i perioder. Men samlet set har vi formået at bevare et højt aktivitetsniveau.

Blandt repræsentantskabet var der tilfredshed med årets mange, forskellige aktiviteter og den store synlighed på trods af udfordringerne med covid-19-restriktionerne.

Vores øverste myndighed er repræsentantskabet. Det er et klart ønske, at repræsentantskabet består af personer, som kan være med til at præge udviklingen af foreningen.

På mødet blev repræsentantskabsmedlemmerne Michael Hviid Jacobsen, Stig Lynghøj Nielsen, Christian Busch, Ove Gaardboe, Vibeke Iversen, Ole Hartling og Mai-Britt Guldin alle genvalgt for en ny fireårig periode i repræsentantskabet.

Inge Nesgaard og Jes Dige ønskede begge at gå af, og der skal til dem begge lyde en stor tak for deres tid i repræsentantskabet.

Ikke mindst Inge Nesgaard fortjener en særlig tak for sit mangeårige arbejde og engagement som både bestyrelsesformand og repræsentantskabsmedlem.

På billedet ses Landsforeningen Liv&Døds bygning på Nikolaj Plads i København.

Der blev valgt to nye repræsentanter ind i repræsentantskabet, som er Jacob Birkler og Thomas Gørlén.

Repræsentantskabet består dermed af følgende medlemmer:

- Michael Hviid Jacobsen, Professor i sociologi, ph.d.
- Stig Lynghøj Nielsen, Advokat
- Christian Juul Busch, Hospitalspræst
- Ove Gaardboe, Overlæge og konsulent inden for sundhedsvæsenet
- Ane Bonderup, Sygeplejerske
- Ole J. Hartling, Læge, forfatter og foredragsholder
- Vibeke Iversen, Cand.jur.
- Connie Engelund, Sygeplejerske, underviser og foredragsholder
- Karen Marie Dalgaard, Sygeplejerske og underviser
- Gitte Lunding, Antropolog, mag.scient.
- Rikke Høgsted, Psykolog
- Eva Fryklund, Provstisekretær
- Astrid Waagstein, Digital rådgiver
- Stine Buje, Forfatter, kommunikatør og foredragsholder
- Rita Nielsen, Sygeplejerske, forfatter, underviser og foredragsholder
- Mai-Britt Guldin, Klinisk psykolog, forskningsleder og professor
- Bo Snedker Boman, Psykolog
- Hanne Krogh, Sygeplejerske
- Anna Wilroth, Sociolog
- Thomas Gørlén, Læge i almen medicin og praktiserende læge
- Jacob Birkler, Filosof, ph.d. i medicinsk etik

Genvalg af bestyrelsesformand

Repræsentantskabet skal jævnfør foreningens love vælge en bestyrelse, som sikrer, at Landsforeningen Liv&Død drives og udvikles i forhold til vedtægterne.

Formandsposten var på valg, og Michael Hviid Jacobsen blev genvalgt for en ny toårig periode.

Bestyrelsen består dermed fortsat af følgende:

- Formand Michael Hviid Jacobsen, Professor i sociologi og ph.d.
- Næstformand Stig Lynghøj Nielsen, Advokat
- Bestyrelsesmedlem Christian Juul Busch, Hospitalspræst
- Bestyrelsesmedlem Ane Bonderup, Sygeplejerske
- Bestyrelsesmedlem Ove Gaardboe, Overlæge, konsulent inden for sundhedsvæsenet

Årsmødet

Der har de sidste mange år været tradition for, at repræsentantskabsmødet har ligget i forlængelse af årsmødet, men på grund af covid-19, der har forhindret os alle i at mødes fysisk, bliver det anderledes i år.

Årsmødet er i stedet for planlagt til at skulle afholdes den 24. september, hvor vi håber at kunne afholde et fysisk møde.

På billedet ses Landsforeningen Liv&Døds bestyrelse.

TAK FOR I ÅR – OG FOR DIN
STØTTE

Læs mere om vores arbejde på
www.livogdød.dk

L A N D S F O R E N I N G E N
 LIV&DØD